

<p>Andres Shapura, 17.05.2022</p>	<p>Merekeskkond on väärtuslik pärand, mis vajab kaitset, säilitamist ja võimaluse korral taastamist lõppeesmärgiga hoida alal bioloogilist mitmekesisust, kindlustades ökoloogilist mitmekesisust, säilitamaks looduspärandit ning pakkumaks inimese heaoluks vajalikke ressursse, mistõttu peaksid Eesti merestrategia meetmekava 2022-2027 uued meetmed edendama muu hulgas keskkonnaaspektide lisamist kõikidesse asjaomastesse poliitikavaldkondadesse sh tuuleenergia valdkonda.</p> <p>Arvestades, et kehtestatud üleriigilise planeeringu Eesti mereala ja sellega piirneva rannikuala, samuti majandusvööndi teemaplaneeringus (TP) ja TP KSH koostamise käigus jäeti tuulegeneraatoritest tuleneva madalsageduse müra sh infraheli mõju osas inimese tervisele ja keskkonnale välja selgitamata kuigi eksisteerib piisavalt palju tõendeid negatiivsest mõjust. Kuigi kehtiv seadusandlus ei käsitle madalsageduse müra sh infraheli parameetreid ega kohustust uurida mõju olulisust, leian, et läbiviidavad KSH ja alusuuringute raames tuleks keskenduda madalsageduslikule mürale sh infrahelile, mille allikaks saavad olema rajatavad avamere tuulepargid.</p> <p>Käesolevaga teen ettepaneku Eesti merestrategia meetmekava 2022-2027 uute meetmete KSH ja alusuuringute raames uurida põhjalikult rajatavate avamere tuuleparkidest lähtuva madalsageduse müra sh infraheli mõjusid inimese tervisele ja keskkonnale (linnustikule ja kalastikule).</p>	<p>KSH programmi raames vastasime järgmiselt: „Antud teemaga haakub kaudselt meede: <i>BALEEM035 Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine:</i> Meetme käigus koostatakse arendusprojektide KMH miinimumnõuete juhend (vajaliku info kirjeldus KMH läbiviimiseks) ja KMH-KSH järelhindamise süsteem. Koostatakse sinimajanduse projektide käitamise seire juhend (standard).</p> <p>Otsesemalt haakub meede <i>BALEE-M055 HELCOM meremüra plaani ja vajalike regulatsioonide rakendamine Eestis:</i> Meetmekava uuringute nimekirjas on eraldi uuring BALEE-R054 Uuringud veealuse müra mõju vähendamise meetmete kehtestamiseks, mille raames antud küsimusega mh tegeletakse.</p> <p>Taastuenergeetika mõjusid merealale on põhjalikult käsitletud Eesti mereala planeeringu koostamisel ning mõjusid hinnatakse detailselt konkreetsete tuuleparkide arendusprojektide keskkonnamõju hindamiste raames. Seetõttu ei ole madalsagedusliku müra mõjude hindamist lisatud eraldiseisvana merestrategia täiendavate meetmete hulka ja vastavalt ei hinnata seetõttu ka detailselt KSH aruandes sellise meetme rakendamist.</p> <p>Siiski arvestatakse KSH aruandes madalsagedusliku müra teemaga kaudselt, sh kirjeldatakse võimalikke mõjusid inimese tervisele lähtuvalt olemasolevast rahvusvahelisest infost.“</p>
--	---	--

<p>Haridus- ja Teadusministeerium, 23.05.2022</p>	<p>Kirjutan Haridus- ja Teadusministeeriumist seoses meile edastatud Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 uute meetmetega. Käisin pilguga üle ja tundub, et seekord HTM-i kaasvastutada meetmeid meetmekavas ei ole, aga igaks juhuks küsiks üle, kuna vastutajaid meetmete kavas ei näe.</p> <p>Kas HTM peaks olema mõne meetme kaasvastutaja?</p>	<p>HTM ei ole ühtegi meetme kaasvastutaja.</p>
<p>Maaeluministeerium, 01.06.2022</p>	<p>Nii nagu 26. mail toimunud Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 arutelul teavitasin saadan kommentaarid meetmekavas kavandatud meetmete rahastamisallikate kohta, kus näeme, et rahastamisallikaks ei saa olla Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF) või Euroopa Merendus- Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF).</p> <p>Nendest fondidest ei saa üldjuhul rahastada tegevuskulusid, välja arvatud juhul kui tegevuskulude abikõlblikkus on konkreetselt välja toodud EMKF alusmääruses või EMKVF puhul rakenduskavas, mis on Euroopa Komisjoniga kooskõlastatud.</p>	
	<p>1. Merestrateegia meetmekava meetme BALEE-M055 „Helcom meremüra plaani ja vajalike regulatsioonide rakendamine Eestis“ on kavandatud plaani rakendamise jooksvateks kuludeks, põhimõtete ja regulatsioonide väljatöötamiseks ning rakendamiseks, piirangute kehtestamiseks ning järelevalveks kokku 375 000 ning üheks võimalikuks rahastamisallikaks on toodud EMKVF. Kuna tegemist on tegevuskuludega, siis selle meetme puhul ei saa EMKVF olla rahastamisallikaks.</p>	<p>EMVVF on eemaldatud rahastamisallikast.</p>

	<p>2. Meetme BALEE-M056 „Merealaste andmestike haldamine, andmevahetuse ja keskkonnaandmete kättesaadavuse parandamine, sh asjakohaste teenuste arendamine“ on kavandatud tegevuskulude rahastamist lisaks muudele allikatele ka EMKF'ist. EMKF finantsperiood hakkab lõppema ning kehtiva kalandusturu korraldamise seaduse kohaselt peavad kõik tegevused olema lõpetatud ja kuludokumendid esitatud hiljemalt 30. juuniks 2023, samuti ei võimalda EMKF alusmäärus nimetatud tegevuste tegevuskulude katmist.</p>	EMKF on eemaldatud rahastamisallikast.
Siseministeerium, 26.05.2022	Vastuseks Teie 10.05.2022 saadetud kirjale nr 16-3/22/2228 „Eesti merestrategia meetmekava 2022-2027 uute meetmete avalik väljapanek“: palume korrigeerida meedet „BALEE-M040“ ning rahastamisallika hulgast SiM välja arvata. „BALEE-M040“ rakendajaks on MKM, KEM, Transpordiamet ja ülikoolid.	Kommentaariga on arvestatud. Meedet on korrigeeritud järgmiselt: -) rahastamisallikate hulgast on välja võetud SiM; -) rakendajate ja huvirühmade nimekirju on muudetud järgmiselt: rakendaja - MKM, KeM, Transpordiamet; huvirühmad - KeM, SiM, Transpordiamet ja ülikoolid.
KIK, 25.05.2022	<p>Keskkonnaministeerium esitas 10.05.2022 KIK-ile kirjaga nr 16-3/22/2228 info Eesti merestrategia meetmekava uute meetmete avalikust väljapanekust.</p> <p>Esitan KIKi toetuste ja teenuste osakonna ja arengu- ja koostöökoja (AKO) tähelepanekud merestrategia meetmekava osas:</p> <p>Kuna olulisim mõju ökosüsteemi seisundile tuleneb inimtegevusest, siis mereala hea keskkonnaseisundi saavutamiseks peaksid olema strateegia meetmekavas kaasatud kõik vastavad tegevused ja sihtgrupid. Meie hinnangul on suur vajadus sinimajanduse teekaardi järele, mis ühendaks mereökosüsteemi teenuste jagamisel KeM, MKM, MeM ja SiM tegevused. Oluline on riigi poolt</p>	Keskkonnaohtlikke vrakke käsitletakse rahvusvahelises koostöös osalemise meetme (BALEE-M058) all, mille üheks tegevuseks on piirkondlikus koostöös parimate tehnikate väljatöötamine merepõhjas asuvate ohtlike objektide poolt tekitavate riskide maandamiseks. Tegevus on seotud HELCOM BSAP 2021 meetme S34 (<i>Töötada 2025. aastaks välja keskkonnaalane hea tava laskemoona, vrakkide ja ohtlike uppunud esemete kõikehõlmava riskihindamise läbiviimiseks ning rakendada 2028. aastaks parimaid võimalikke meetodeid keskkonnahoidlikuks ning turvaliseks majandamiseks</i>) rakendamisega.

	<p>selgemalt defineerida väikesadamatele terviklik käsitlus ja visioon koos tegevustega, mis aitaks samuti strateegia eesmärgi täita.</p> <p>Lisaks nõustume Muinsuskaitseameti kommentaariga KSH programmi osas, milles toodi välja, et oluline on hinnata keskkonnaohtlike vrakkide mõju merekeskkonnale ja tuua KSH käigus välja, kas meetmekavas on selle teemaga arvestatud.</p> <p>Sinimajanduse teemadel on KIKist valmis koostööks AKO, kontaktiks Helen Sulg (helen.sulg@kik.ee).</p>	
<p>ELF, 24.05.2022</p>	<p>Ettepanekud ja märkused Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 ning selle KSH asjus</p> <p>Eestimaa Looduse Fond tänab võimaluse eest ettepanekuid esitada. Oleme mures, et tänini on hea seisund saavutamata märkimisväärset osal meie merest. Seetõttu on ilmne, et merestrateegia vajab senisest tõhusamaid meetmeid.</p> <p>Eestimaa Looduse Fond tunnustab uue meetmekava ettevalmistamisel tehtud tööd ning ühtlasi teeb järgmised tähelepanekud ja ettepanekud 2022 – 2027. aasta merestrateegia meetmekava täiendamiseks.</p>	
	<p>Bioloogiline mitmekesisus ja toiduvõrgustik</p> <p>1. Meede BALEE-M017 "Olemasoleva merekaitsealade võrgustiku tõhususe parendamine"</p> <p>Peame vajalikuks EL elurikkuse strateegiale ja HELCOMi uuendatud tegevuskavale tuginedes lisada meetme kirjeldusse nõue võtta kaitse alla vähemalt 30% kogu</p>	<p>KSH programmi raames vastasime järgmiselt:</p> <p>„1. Nii HELCOM kui EL ütlevad, et 30% merekaitsealadest kaitse alla võttes tuleb arvestada kogu Läänemere kohta, mitte riigi mereala kohta, kuid ka riik võib endale selle eesmärgi võtta. Merestrateegia poolt on eesmärk</p>

	<p>merealast (sisemeri, territoriaalmeri ja majandusvöönd), millest kolmandik (10% merealast) peaks olema rangelt kaitstud. KSH raames tuleks hinnata, kas 30% on piisav bioloogilise mitmekesisuse ja toiduvõrgustike kaitseks või tuleks kaitse alla võtta suurem mereala.</p>	<p>mereala HKS saavutamine, millel on omad sihid. Meetme fookus on suurendada merekaitsealade tõhusust ja sidusust. KSH-s ei hinnata, kas 30% merekaitsealad on piisav, kuna eesmärk on püstitatud teiste strateegiliste dokumentidega, mille KSH-d hetkel ei koostata. Merestrateegia ei pane merekaitsealade piire paika ja seetõttu ei saa KSH anda ka hinnangut kaitse alla võetava mereala pindalalise osakaalu kohta. KSH analüüsib vastavusanalüüsi käigus, kas teiste strateegiliste dokumentide püstitatud eesmärkide saavutamist toetatakse või mitte.</p>
	<p>2. Meede BALEE-M020 “Kalade kudealade ja rändeteede seisundi parendamine, asurkondade turgutamine ja kaitsemeetmete ajakohastamine”</p> <p>Peame vajalikuks täiendada meetme kirjeldust selliselt, et hõlmatud oleks ka rannikumärgalade, sh. jõgede suudmealade, rannikulõugaste ja madalate lahtede elurikkuse ning elupaikade mitmekesisuse taastamine, sõnastatuna laiemalt kui vaid kalade liikumisteede avamisena. Kuigi meede on suunatud eelkõige kalastiku seisundi parandamisele, tuleks seda kavandada viisil, mis aitab suurendada ranniku elurikkust laiemalt vastastikuse kasu põhimõttel.</p>	<p>2. Küsimust analüüsitakse KSH aruande koostamise ja meetmekava edasise täiendamise käigus. Vastavalt analüüsi tulemusele ja ettepanekutele täiendatakse vajadusel meetme kirjeldust.</p> <p>Meetme BALEE-M020 “Kalade kudealade ja rändeteede seisundi parendamine, asurkondade turgutamine ja kaitsemeetmete ajakohastamine” rakendamisel läbi viidavad tegevused (nt. degradeerunud märgalade (jõgede suudmealad, rannikulõukad, madalad merealad) ja rändeteede (nt. väinad rannikulõugaste ja mere vahel) seisundi parendamine) aitavad kindlasti kaasa hea keskkonnaseisundi saavutamisele ka elurikkuse osas laiemalt. Viited sellele, et läbi viidavad tööd aitavad kaasa laiemalt Eesti merealade hea keskkonnaseisundi saavutamisele on ka praegu kavandatud meetme kirjelduses selgelt välja toodud (rannikumere kalade elurikkuse ja leviku, kaubanduslike kalade asurkondade seisundi ning toiduvõrgustike hea keskkonnaseisundi saavutamiseks on vajalik...). Siiski, selle eesmärgi</p>

		<p>selgemaks välja toomiseks on tekst nüüd muudetud ses osas järgnevalt: “ (rannikumere <u>elurikkuse, kalade leviku, kaubanduslike kalade asurkondade seisundi ning toiduvõrgustike hea keskkonnaseisundi saavutamiseks on vajalik...)</u>”.</p>
	<p>3. Meede BALEE-M021 “Kaaspüügi vähendamise ja vältimise tehnoloogiate rakendamine liikide kaitseks Läänemeresel”</p> <p>Hülgekindlate mõrdade kasutuse korral tuleb senisest suuremat tähelepanu pöörata sellele, et hüljeste uppumist vältitavaid paneele ka tegelikult kasutatakse. Samuti on oluline märkida, et hülgepeleteid on kohane kasutada väljaspool hüljeste püsielupaiku ja hüljestele olulisi kaitsealasid. Meede vajab ilmselt ka järelevalvet. KSH raames tuleks hinnata, kas kavandatavad meetmed on küllalt tõhusad ja kas neil võib esineda negatiivseid kõrvalmõjusid (näiteks peletite mõju hüljeste loomulikule käitumisele ja füsioloogiale).</p>	<p>3. Meetme eesmärk on otseselt vähendada hüljeste suremust kalapüünistes. Viimane on toodud ära ühe prioriteetseima teemana hüljeste asurkondade kaitsmisel. Hülgepeletite kasutamist nähakse ette koos kalapüünistega ning kalapüüki hüljeste püsielupaikades ja kaitsealadel reguleeritakse vastavate eeskirjadega.</p> <p>Samuti saab strateegilisel tasemel järeldada, et meetmed, mis vähendava hüljeste hukkumist, on soodsa mõjuga. Kuna merestrategia meetmekava näol on tegemist strateegilise dokumendiga, siis on mõju hindamine hüljeste loomulikule käitumisele ja füsioloogiale detailselt KSH-s hinnata võimatu ning hinnangud saab anda, kui KSH protsessi käigus on võimalik leida vastavasisulisi uuringuid, millele saab viidata.</p>
	<p>4. Meede BALEE-M040 “Reostustõrje võimekuse tõstmine”</p> <p>Leiame, et meede vajab laiemat kavandamist ning siin ei saa piirduda vaid laeva projekteerimise ja ehitamisega. Selle meetme all peame vajalikuks ka vabatahtliku reostustõrje ning nafta või muude ohtlike ainetega kokku puutunud elustiku pääste- ja rehabiliteerimisvõimekuse hoidmist ning arendamist.</p>	<p>4. Ettepanek haakub 2017. a kinnitatud meetmekava meetme nr 11 tegevusega „Töötatakse välja reostustõrje eest vastutavate ja kaasatud isikute (sadam, vabatahtlikud jne) koolituse ja pädevuse hindamise alused, eesmärgiga, et riiklikul tasemel oleks olemas IMO nõuetele vastavad koolitajad, kelle kaasabil tagatakse üldine tõhusam ja koordineeritud reostustõrje alane tegevus sadamates, vabatahtlike hulgas jm.“ Küsimust analüüsitakse KSH koostamise ja meetmekava edasise täiendamise käigus ning seejärel otsustatakse, kas meetme kirjeldust on vajalik täiendada või piisab olemasolevast meetmest.</p>

	<p>Võõrliigid</p> <p>5. Meede BALEE-M024 “Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni laevakerede täiskasvamise vastaste juhendite ühtlustatud rakendamine võõrliikide leviku takistamiseks”</p> <p>Peame vajalikuks lisada meetme kirjeldusse tingimus, et laevakerede täiskasvamise vältimiseks kasutatavad värvid või muud kemikaalid ei tohi põhjustada merekeskkonna keemilist reostust ohtlike ainetega. Keemiliste lahenduste kasutamise korral tuleb nende võimalikke kõrvalmõjusid hinnata KSH raames.</p>	<p>5. KSH aruande koostamisel analüüsitakse antud teemat, niivõrd, kui võrd see on olemasoleva informatsiooni põhjal ja dokumendi strateegilist taset arvestades võimalik. Nõustume, et laevakerede täiskasvamise vältimiseks kasutatavad värvid või muud kemikaalid ei tohi põhjustada merekeskkonna keemilist reostust ohtlike ainetega.</p>
	<p>Kalad</p> <p>6. Meede BALEE-M026 “Püügikoormuse vähendamine HKS tasemele ning vastava kontseptsiooni välja töötamine ja rakendamine”</p> <p>Soovitame kaaluda pilootprojektina kalapüügiõiguse väljaostmist tundlikumatel aladel, kus koormuse vähendamine on prioriteetne lisaks kalapopulatsioonide kaitsele ka ökosüsteemile laiemalt, juba käesoleval perioodil ja näha selleks ette vastav eelarve.</p>	<p>6. Siiani tulnud tagasisides on Maaeluministeerium väljendanud seisukohta, et kalapüügiõiguse väljaostmine ei ole vajalik, sest kehtivad regulatsioonid võimaldavad püügikoormuse vähendamist piisavale tasemele.</p> <p>Kalavaru säästlikuks kasutamiseks vajalike kalapüügikitsenduste kehtestamist kalavaru ohustatuse korral kalakaitse- või teadusametuse ettepanekul reguleerib kalapüügiseaduse § 11 ning püügivõimaluste ja lubatud saakide kehtestamist lähtudes kala- ja veetaimevaru seisundist ja rahvusvahelistest kokkulepetest reguleerib kalapüügiseaduse § 45 ja § 46 ja § 47.</p> <p>Maaeluministeerium on EMKVF rakenduskava 2021-2027 KSH menetluse käigus ajaloolise püügiõiguse väljaostmise ettepaneku osas väljendanud järgmist seisukohta:</p> <p>Kalapüügiseaduse (KPS) § 50 lõike 1 kohaselt juhul, kui taotlused ületavad taotletavaks aastaks kehtestatud püügivõimalusi, jaotatakse püügivõimalused nende taotlejate vahel, kes on eelmisel kolmel aastal selle veeala püügivõimalusi õiguspäraselt omandanud. Sellisel juhul võetakse KPS § 51 lõike 1 kohaselt püügivõimaluste</p>

		<p>jaotamisel arvesse taotleja eelmisel kolmel aastal õiguspäraselt omandatud püügivõimaluste summa ja kõikide sama püügivõimaluse taotlejate eelmisel kolmel aastal õiguspäraselt omandatud püügivõimaluste summa jagatis - see püügivõimaluste jaotamise meetod olukorras, kus taotlused ületavad püügivõimalusi on KPS-is lühidalt defineeritud ajalooliseks püügiõiguseks. Püügivõimalused, mida taotlejate vahel KPS § 50-51 alusel jagatakse, kehtestatakse KPS § 45 kohaselt Vabariigi Valitsuse poolt kaluri kalapüügiloa alusel püügiks maakondade ja merel veealade, siseveekogude ja püüasustusega väikesaarte kaupa, lähtudes kala- ja veetaimevaru seisundist. Seega näeb KPS ette meetodika piiratud kutselise kalapüügivõimaluste jaotamiseks olukorras, kus taotlused ületavad Vabariigi Valitsuse määrusega või EL määrusega kehtestatud püügivõimalusi. Ajalooline püügiõigus on oma olemuselt eelmisel kolmel aastal püügivõimalusi õiguspäraselt omandanud isiku subjektiivne õigus saada püügivõimalusi olukorras, kus taotlused ületavad püügivõimalusi, juhul kui ta neid seaduses ettenähtud ajaks nõuetekohaselt taotleb. Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 5 kohaselt on Eesti loodusvarad ja loodusressursid sh kalavarud rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Seega ajaloolise püügiõiguse näol ei ole tegemist isikule kuuluva varaga, vaid isiku subjektiivse õigusega saada kasutada ühiskonnale kuuluvat kalavaru olukorras, kus piiratud kalapüügivõimaluste kasutamiseks on taotlusi rohkem kui püügivõimalusi. Seetõttu leiame, et ei ole põhjendatud kalavarude</p>
--	--	---

		<p>jätksuutlikuks kasutamiseks vajaliku püügikoormuse vähendamisel eeldada riigipoolt ühiskonnale kuuluva loodusressursi isikule kasutamiseks antud õiguse väljaostmist riigipoolt. Vabariigi Valitsusele on KPS § 45 kohaselt antud volitus kehtestada optimaalse püügikoormuse tagamiseks püügivõimalusi, lähtudes kala- ja veetaimevarude seisundist, et oleks tagatud Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 5 sätestatud eesmärk kalavarude säästlikuks kasutamiseks. Eelpool öeldust tulenevalt ei ole Maaeluministeeriumil kavas rakendada ajaloolise püügiõiguse ostmist.</p>
	<p>Eutrofeerumine 7. Peame vajalikuks lisada meede “Pilootprojektid vetikate ja/või karpide kasvatamiseks”.</p> <p>Vetikate või karpide kasvatamisega on võimalik veekogudest taimetoitaineid eemaldada. Vaja on leida biomassile mõistlik rakendus, mis parandaks meetme kulutõhusust. Meede ei asenda taimetoitainete koormuse vähendamist maismaalt, merelt ja atmosfäärist, kuid saab olla neile täienduseks. Sõltuvalt sel perioodil rakendatud pilootprojektide tulemustest saab langetada otsuse järgmisel perioodil meetme laiaulatuslikuma rakendamise kohta. Meetme võimalikud negatiivsed kõrvalmõjud tuleb üle vaadata KSH käigus.</p>	<p>7. Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskavas on ette nähtud järgmised meetmed, mille hulgas on kavas rahastada ka tegevusi vetika- ja karbikasvatuse ja selle arendamise osas (Meede „Investeeringud vesiviljelustoodete tootmise“, meede „Teadusuuringud vesiviljeluse arendamiseks“ ja meede „Vesiviljelusettevõtete innovatsiooni arendamine“). Seega ei ole merestrateegia meetmekavas selle tarbeks eraldiseisvat uut meedet luua. Vastav viide lisatakse meetmekava seletuskirja.</p>
	<p>Ohtlikud ained 8. Soovitame näha ette täiendavad uuringud ohtlike ainete allikate kohta.</p> <p>Hetkel paistab, et tõhusate meetmete kavandamine mõnede ohtlike ainete saaste ohjeldamiseks on pärsitud puudulike teadmiste tõttu nende ainete allikatest.</p>	<p>8. Keskkonnaministeeriumi tellimusel on Eesti Keskkonnauuringute Keskus koostanud 2018. a uuringu „Veekeskkonnale ohtlike ainete allikate inventuur“. Samuti on varasemalt läbi viidud mitmeid uuringuid eri valdkondadega seotud ohtlike ainete seoses (vt https://envir.ee/keskkonnakasutus/vesi/ohtlikudained)</p> <p>Ohtlike ainete teemaga tegeletakse</p>

		pidevalt ning eraldi meetet pole selle jaoks vaja luua. Meetmekava uuringutena on eraldi välja toodud pliiga seotud uuringud ja laevadelt pärinevate ohtlike ainete uuring.
	<p>Mereprügi</p> <p>9. Soovitame lisada meetmena rannikukoristustalgud.</p> <p>Meede ei asenda mereprügi allikate ohjamist, vaid on neile täienduseks. Lisaks aitab see suurendada mereprügialast teadlikkust.</p>	<p>9. Meede BALEE-M046 „Sadamate lähiala prügikoristuskampaaniad“, meede BALEE-M047 „Jäätmekäitluse keskkonnasõbralik korraldamine rannikul ja randades“ ning meede BALEE-M049 „Puhkuse- ja turismimajandusega seotud prügistamise vähendamine“ katavad suuresti antud teemat ja eraldi meetme loomine pole vajalik.</p>
KeA, 25.05.2022	<p>Teavitasite Keskkonnaametit Eesti merestrateegia meetmekava 2022-2027 uute meetmete avalikustamisest. Esitame järgmised ettepanekud meetmete kohta, millega palume arvestada:</p>	
	<p>1. Meede „Olemasoleva merekaitsealade võrgustiku tõhususe parendamine“ (kood BALEE-M017):</p> <p>Seos teiste poliitikate või regulatsioonidega nimetab HD, EU Biodiversity Strategy for 2030, HELCOM BSAP. Vastavalt EL elurikkuse strateegiale ja HELCOMi uuendatud tegevuskavale lisada meetme kirjeldusse vajaduse kaitse alla võtta vähemalt 30% kogu merealast (sisemeri, territoriaalmeri ja majandusvöönd), millest kolmandik (10% merealast) peaks olema rangelt kaitstud. Keskkonnaamet tegi 09.03.2022 kirjas nr 6-5/22/2749-2ka ettepaneku, et keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) käigus tehtava vastavusanalüüsi raames hinnata, kas meetmekava arvestab piisavalt Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 eesmärgi, sh kaitsta vähemalt 30% merealast. Täiendatud KSH programmis on vastatud,</p>	<p>KSH programmi raames vastasime järgmiselt: „1. Nii HELCOM kui EL ütlevad, et 30% merekaitsealadest kaitse alla võttes tuleb arvestada kogu Läänemere kohta, mitte riigi mereala kohta, kuid ka riik võib endale selle eesmärgi võtta. Merestrateegia poolt on eesmärk mereala HKS saavutamine, millel on omad sihid. Meetme fookus on suurendada merekaitsealade tõhusust ja sidusust. KSH-s ei hinnata, kas 30% merekaitsealadest on piisav, kuna eesmärk on püstitatud teiste strateegiliste dokumentidega, mille KSH-d hetkel ei koostata. Merestrateegia ei pane merekaitsealade piire paika ja seetõttu ei saa KSH anda ka hinnangut kaitse alla võetava mereala pindalalise osakaalu kohta. KSH analüüsib vastavusanalüüsi käigus, kas teiste strateegiliste dokumentide püstitatud eesmärkide saavutamist toetatakse või mitte.</p>

	<p>et ettepanekuga on kavas KSH aruande koostamisel arvestada.</p>	
	<p>2. Meede „Kalade kudealade ja rändeteede seisundi parendamine, asurkondade turgutamine ja kaitsemeetmete ajakohastamine“ (kood BALEE-M020):</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada meetme kirjeldust kalade liikumisteede avamise kohta laiemalt, tagades ka rannikumärgalade, sh jõgede suudmealade, rannikulõugaste ja madalate lahtede elurikkuse ning elupaikade mitmekesisuse taastamine. Kavandada vastava juhendi koostamine.</p>	<p>2. Meetme BALEE-M020 “Kalade kudealade ja rändeteede seisundi parendamine, asurkondade turgutamine ja kaitsemeetmete ajakohastamine” rakendamisel läbi viidavad tegevused (nt. degradeerunud märgalade (jõgede suudmealad, rannikulõukad, madalad merealad) ja rändeteede (nt. väinad rannikulõugaste ja mere vahel) seisundi parendamine) aitavad kindlasti kaasa hea keskkonnaseisundi saavutamisele ka elurikkuse osas laiemalt. Viited sellele, et läbi viidavad tööd aitavad kaasa laiemalt Eesti merealade hea keskkonnaseisundi saavutamisele on ka praegu kavandatud meetme kirjelduses selgelt välja toodud (rannikumere kalade elurikkuse ja leviku, kaubanduslike kalade asurkondade seisundi ning toiduvõrgustike hea keskkonnaseisundi saavutamiseks on vajalik...). Siiski, selle eesmärgi selgemaks välja toomiseks on tekst nüüd muudetud ses osas järgnevalt: “(rannikumere <u>elurikkuse</u>, <u>kalade</u> leviku, kaubanduslike kalade asurkondade seisundi ning toiduvõrgustike hea keskkonnaseisundi saavutamiseks on vajalik...)”.</p> <p>Vastava juhendi koostamine näib siiski, vähemalt meetmete strateegilise planeerimise faasis ebavajalik kuna tõenäoliselt tuleb enamuse maastikul tehtavate tööde puhul läbida ka projekteerimise ning potentsiaalsete mõjude hinnangu faas. Samuti ei ole päris selge, kes, miks ja millal ning mis tingimustel vastavat juhendit kasutama hakkaks.</p>

	<p>3. Meede: „Merepõhja terviklikkuse häirimise või hävitamise kompensatsioonimeetmete väljatöötamine“(kood BALEE-M032):</p> <p>Meetme kirjelduse juures on öeldud: „Töötatakse välja ja kehtestatakse meetmete pakett kompenseerimaks merepõhja häirimist ja elupaiga hävitamist erinevate arenduste ja muude tegevuste käigus. Meetmete paketi üheks eesmärgiks on tagada võimalikult väikest merepõhja häiringut ja kasutusejärgselt endise olukorra taastamist.“ Viimasest lausest jääb ebaselgeks, kas eesmärk on vähendada merepõhja häiringut (leida leevendusmeetmed) või leida kompenseerivad meetmed. Palume kaaluda, kas meetme kirjelduse alla oleks mõistlik lisada ka leevendusmeetmed, et ennetada kahju.</p> <p>Faili „Merepõhja terviklikkus (D6)“ tabelis 1.1 on välja toodud indikaatorid: „[...]kuni 10% LD elupaigatüübi pindalast“. Palume täpsustada, kas mõeldud on % kogu LD elupaigatüübi pindalast Eesti vetes või % rannikuveekogumis. Kui laiem eesmärk on ökosüsteemipõhine arvestus (meede koodiga BALEE-R075), siis võiks välja tuua, mida siin on mõeldud.</p>	<p>Eesmärk on vähendada merepõhja terviklikkuse häirimisest tekkivaid negatiivseid mõjusid ja soodustada endise, häirimise eelse olukorra võimalikku kiiret taastamist. leevendusmeetmed võivad olla selle paketi osa. Lisame vastava sõnastuse.</p> <p>Indikaatori läviväärtusena on mõeldud osakaalu elupaiga kogupindalast (kui hindamine toimub kogu Eesti mereala kohta).</p>
	<p>4. Meede: „Sinimajanduse arendusprojektide KMH ja opereerimisaegse seire miinimumnõuete paketi koostamine ja rakendamine“(kood BALEE-M035):</p> <p>Meetme käigus on kavas koostada arendusprojektide keskkonnamõju hindamise (KMH) miinimumnõuete juhend (vajaliku info kirjeldus KMH läbiviimiseks) ja KMH-KSH järelhindamise süsteem. Samuti koostatakse sinimajanduse projektide käitamise seire juhend (standard). Väljatöötatud juhendid rakendatakse regulatsioonide ja/või soovitusena.</p>	<p>Oleme nõus, et üldised KMH-KSH menetluse protseduurid ja vastavad aruannete sisu nõuded on olemas ja kasutatavad ka sinimajanduse projektide puhul. Puudu on spetsiifilised nõuded/suunised eri tüüpi projektide taustaandmete kogumise osas. Taustaandmete puhul on praeguste kehtivate nõuete puhul piisav kasutada olemasolevaid andmeid, merekekkonna puhul pole aga tihti selliseid andmeid olemas. Kui ei ole määratud miinimumnõuded (veekvaliteedi ajaline ja ruumiline andmete katvus, modelleerimise täpsus/resolutsioon, merepõhja eluapikade kaardistamise vaatluste miinimumtiheds</p>

KMH miinimumnõuete juhend on kindlasti asjakohane, kuid ennekõike **tuleks juhendis käsitleda, mis mõjud oleksid olulised, mida KMH-KSH käigus hinnata, hindamismetoodika, kuidas otsustada mõjude olulisuse üle, alusandmete kättesaadavus ja kasutatavus, mõjude leevendusvõimalused, näited jmt ehk olema praktilise väljundiga.** Sinimajanduse arendusprojektide KMH miinimumnõuded on õigusaktide tasemel olemas ja neid ei ole vaja korrata: KMH-KSH menetluse aluseks on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS), nõuded KMH aruande sisule sätestab keskkonnaministri 01.09.2017 määrus nr 34 „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“, nõuded KSH aruande sisule KeHJS § 40. Juhend peaks olema lisaks KMHle rakendatav ka KSHde läbiviimisel, nt sinimajandust puudutavate planeeringute koostamisel.

KMH-KSH järelhindamise süsteemi väljatöötamine on kindlasti vajalik, kuid see ei puudutaks üksnes Eesti merestrategie meetmekava, vaid kõiki KMHsid-KSH-sid. Keskkonnaministeeriumi poolt 2020. a tellitud töös „Keskkonnamõju hindamise süsteemi parandusettepanekute analüüs“1 on samuti välja toodud, et Eestis järelhindamine ei toimi, välja on pakutud ettepanekud olukorra lahendamiseks. Ehk siis, kindlasti on vajalik toimiva KMH-KSH järelhindamise süsteemi väljatöötamine ning KeHJSi muutmine, kuid see peab toimuma sõltumata valdkonna liigist. Järelhindamisega seonduvat analüüsitakse ka keskkonnavaldkonna arengukava 2030 (KEVAD 2030) koostamisel ehk Eesti merestrategie meetmekava sisu peaks selles osas langema kokku KEVAD 2030-ga. Meetme rakendajaks on märgitud Keskkonnaamet. **Palume välja tuua, missugused on ootused Keskkonnaametile.** Nt KMH-KSH järelhindamise süsteem vajab KeHJSi muudatusi, mille väljatöötamine ei ole Keskkonnaameti

jne) siis arendaja kasutab kõige odavamad ja lihtsamad aga tulemuste suhtes mitte kõige optimaalsemat lähenemist.

Sõnastame täpsemalt Keskkonnaameti rolli.

	<p>pädevuses. Praeguseks ei ole ka otsustatud, kas järelhindamine jääb Keskkonnaameti või erinevate loaandjate ülesandeks.</p> <p>Huvirühmade hulka lisada ka KMH-KSH eksperdid, teised otsustajad ja KMHsse-KSH-sse kaasatavad asutused, laiem avalikkus.</p>	
	<p>5. Meede „Tinaorgaanika (TBT) sekundaarse koormuse vähendamine“ (kood BALEE-M044):</p> <p>Meetme kirjelduse juures on tegevustena välja toodud: „Töötatakse välja täiendav regulatsioon või nõuded potentsiaalselt tinaorgaanikaga reostunud piirkondades arendustööde (sh süvendamise) teostamiseks.“</p> <p>Palume välja tuua, kas varasemalt on välja selgitatud potentsiaalselt tinaorgaanikaga reostunud piirkonnad. Kas nende all on mõeldud rannikuveekogumeid, mis on selgunud seire käigus (vt faili „Ohtlikud ained (D8 ja D9)“ lk 6: „Samuti on seiretulemustest näha, et seires olnud Narva-Kunda lahe, Eru-Käsmu lahe, Hara lahe, Kolga lahe, Muuga-Tallinn-Kakumäe lahe ja Haapsalu lahe rannikuveekogumites esineb tributüültina [...]“) või mille alusel need piirkonnad paika pannakse?</p> <p>Ehk siis palume täpsustada, kas täiendavad regulatsioonid on mõeldud eelnimetatud rannikuveekogumite osas või selgitatakse meetme raames potentsiaalselt reostunud alad välja (sel juhul on vajalik kajastada ka vastav uuring).Lisaks, meetme raames nähakse mh ette Keskkonnaameti järelevalve suurendamist meetmete rakendamise kontrolliks. Rõhutame, et sellisel juhul peab olema meetmete järgimine realistlikult kontrollitav. Osad väljatöötatavad meetmed on ehk pigem sellised, mida peab järgima tegevuse loastamisel, mitte järelkontrollis.</p>	<p>5. Meede “Tinaorgaanika (TBT) sekundaarse koormuse vähendamine (BALEE-M044) on merestrategie meetmekavast algselt kirjaldatud kujul välja jäetud, sest tegevused on osaliselt planeeritud Veemajanduskavade (VMK) uute meetmete alla. Setetest pärineva sekundaarse reostuse koormus sõltub VMK 2022-2027 meetmeprogrammi „Ohtlike ainete heidete õigusaktide ajakohastamine ja kvaliteedi piirväärtuste kehtestamine (OA03_3_0, meede 122)“ meetme rakendamisest (VMK meetme kirjeldus: Regulatsioonide ja juhendite väljatöötamine merepõhja setete saastatuse hindamiseks ja põhjasetetest edasise reostuse vältimiseks. Merepõhja setetele saasteainete (ohtlike ainete) normide väljatöötamine ja kehtestamine ning juhendmaterjalide koostamine setetest saasteainete veesambasse sattumise vältimiseks, sh keskkonnalubade väljaandmiseks süvendus- ja kaadamistöödele meres, saastunud meresetetega piirkonnas edasise reostamise vältimiseks jmt). Laevadel kasutatud vanadest tinaorgaanikat sisaldavatest kattumisvastastest värvidest pärineva tinaorgaanika merekeskkonda sattumise vähendamine sõltub ennekõike HELCOMis piirkondlike kokkulepeteni jõudmises, et minna üle biotsiidide vabade kattumisvastaste toodete kasutuselevõtule Läänemere piirkonnas. Piirkondliku koostöö tagamiseks panustatakse läbi</p>

		valdkonnaülese meetme „Merekeskkonnakaitse alases rahvusvahelises koostöös osalemine (BALEE-M058)” tegevuste rakendamise. Lisaks panustab osaliselt tinaorganikaga koormuse vähendamisesse ka uus merestrateegia meede „Laevadega seotud keskkonnaohutuse tagamine merel (BALEE-M079)“.
	<p>6. Meede „Sadamate lähiala prügikoristuskampaniad“ (kood BALEE-M046):</p> <p>Meetme kirjelduses on välja toodud sadamate ala ja lähiümbruse prügialane teavituskampania, maismaa prügi koristusaktsioonid ja merepõhja makroprügi koristusaktsioonid. Meetme rakendajateks on märgitud Keskkonnaamet ja MTÜd. Palume täpsustada, missugust rolli kannab Keskkonnaamet antud meetmega.</p>	Kuna tegemist on vabatahtliku meetmega siis KEAI ei ole siin rolli, meetmekava parandatud
	<p>7. Meede „Jäätmekäitluse keskkonnasõbralik korraldamine rannikul ja randades“ (kood BALEE-M047):</p> <p>Meetme kirjelduses on välja toodud juhendite ja nõuete koostamine, eriliselt suletavad prügikonteinerid ning kindlad jäätmete kogumise kohad. Meetme rakendajateks on märgitud Keskkonnaamet ja kohalikud omavalitsused. Märgime, et jäätmete kogumist korraldab kohalik omavalitsus läbi jäätmehoolduseeskirja. Lisaks seab kohalik omavalitsus hankega nõuded kogumiskohtadele ning konteineritele. Palume täpsustada, missugust rolli kannab Keskkonnaamet selle meetmega.</p>	KEA oleks nõustaja rollis, koostades KOVidele juhendmaterjale ja nõustades neid, millised täpselt jäätmekava eeskirjad võiksid olla. Samuti peab KEA heakskiitu andma jäätmehoolduseeskirja osas.
	<p>8. Meede „Sadamevee ja heitvee töötlemine mikroplasti koguste vähendamiseks“ (kood BALEE-M051):</p> <p>Meetme kirjelduses on välja toodud reoveepuhastuses mikroprügi püüdmise efektiivsuse tõstmine, sh parimate võimalike tehnoloogiate (PVT) tutvustamine. Meetme</p>	KEA peaks teadma parimaid võimalikke tehnoloogiaid, (sh neid, mis on näiteks HELCOMis või EU projektide raames soovitatud), ehk siis KEA saaks üle vaadata, kas ikkagi kasutatakse parimaid tehnoloogiaid ja vajadusel üle täpsustada, et need tehnoloogiad muu hulgas ka vähendavad mikroplasti. Sh kui ei ole välja toodud näiteks mikroplasti

	<p>rakendajateks on märgitud Keskkonnaamet ja vee-ettevõtted. Märgime, et veepuhastusjaamad, esitades keskkonnaloa taotluse, esitavad Keskkonnaametile PVT dokumendid ning millist tehnoloogiat nad rakendavad. Keskkonnaamet võib seada loaga täiendavaid nõudeid, kuid ei tutvusta ise ettevõtetele PVT-d ega tehnoloogiaid. Palume täpsustada, missugust rolli kannab Keskkonnaamet selle meetmega. Kas ja kuidas see puudutab kehtivaid reoveepuhastite keskkonnalubasid ja uute menetlusi?</p>	<p>vähendamise süsteeme, siis KEA peaks neid sinna juurde paluma lisada. Olemasolevaid lube (kindlasti neid on hästi palju), ideaalmaailmas võiks üle vaadata ja tuvastada, kas seal on ikkagi piisaval tasemel mikroplasti vähendamise meetmeid rakendatud ja kui pole, teha tõhustamise ettepanekuid. Kui tuleb uus luba, siis KEA peaks paluma viidata, kust pärinevad need PVT soovitused (kas HELCOMist või EUst vmt), et siis saaks hinnata kas need on piisaval tasemel.</p>
	<p>9. Meede „Merealaste andmestike haldamine, andmevahetuse ja keskkonnaandmete kättesaadavuse parandamine, sh asjakohaste teenuste arendamine“ (kood BALEE-M056):</p> <p>Keskkonnaameti hinnangul on see meede ajakohane ka merepõhja terviklikkuse valdkonnas, mistõttu meede tuleks lisada ka failis „Merepõhja terviklikkus (D6)“ nimetatud meetmete hulka nagu seda on tehtud teiste valdkondade all. Faili „Merepõhja terviklikkus(D6)“ tabeli 1.2 kohaselt kasutatakse indikaatoritena rannajoone surveindeksit ja pindalalist surve indeksit, kuid nimetatud teavet andmebaasides soovitud kujul ei ole. Meetme raames on ette nähtud vastavate andmete kogumise vajadus (seaduse muutmine, st küsida vee kasutusaruannetega vastavat teavet sisse/kaugseire vm), info puudumine on välja toodud ka faili „Merepõhja terviklikkus (D6)“ ptk-s 2.6. Ühtlasi on meetme juures kirjas HKS tunnus D1-D11 (meede laieneb merepõhja terviklikkuse valdkonnas). Seega tuleks see meede eraldi välja tuua ka failis „Merepõhja terviklikkus (D6)“ nimetatud meetmete all nagu seda on tehtud teiste valdkondade all.</p>	<p>9. Meede BALEE-M056 on lisatud D6 aruandes nimetatud meetmete alla.</p>
	<p>10. Meede „Regulatsioonide ajakohastamine“ (kood BALEE-M057):</p>	<p>10. Meede BALEE-M057 on lisatud D6 aruandes nimetatud meetmete alla.</p>

	<p>Sarnaselt meetmega „Merealaste andmestike haldamine, andmevahetuse ja keskkonnaandmete kättesaadavuse parandamine, sh asjakohaste teenuste arendamine“ lisada ka meede „Regulatsioonide ajakohastamine“ faili „Merepõhja terviklikkus(D6)“ meetmete hulka.</p>	
	<p>11. Meede „Uute võõrliikide keskkonnamõju väljaselgitamine ja nende tasandusmeetmete väljatöötamine (kood BALEE-R023):</p> <p>Teeme ettepaneku täiendada meetme kirjeldust ja saavutatavat eesmärki. Praegu on küllalt üldsõnaliselt nimetatud leevendusmeetmete väljatöötamine. Võtmeliigiks on toodud ida-lontmudil, ümarmudila kogemus näitab, et realselt töötavate meetmete väljatöötamine on äärmiselt ebatõenäoline.</p>	<p>11. Uuring BALEE-R023 „Uute võõrliikide keskkonnamõju väljaselgitamine ja nende tasandusmeetmete väljatöötamine”</p> <p>Ettepanek on täiendada meetme kirjeldust ja saavutatavat eesmärki kommenteerides, et ümarmudila kogemus näitab, et realselt töötavate meetmete väljatöötamine on äärmiselt ebatõenäoline.</p> <p>Praegu on uuringu kirjeldus: “Ida-lontmudila levila ja arvukuse väljaselgitamine. Liigi levikuga seotud keskkonnamõju hinnangud ning selle vähendamiseks rakendatavate meetmete arendamine.” Seda seetõttu, kuna ida-lontmudil on praegu teadaolevalt üks hiljutisemaid Eesti rannikumerre saabunud kala võõrliik. Uuringu teema on väga lakooniline kuna selle kalaliigi ökoloogia ja leviku kohta Eesti rannikumeres ei ole seni andmeid kogutud. Seega ei saa ka konkreetsemalt välja tuua potentsiaalseid võõrliigi mõjusid keskkonnale ning meetmeid vastavate mõjutuste leevendamiseks.</p> <p>Mis puutub ümarmudilasse siis kahjuks ei ole ma teadlik teadustöödest, kus oleks mõõdetud ümarmudila keskkonnamõju vähendamise meetmete efektiivsust Eesti rannikumeres.</p>